

نگاهی بر درس پژوهی

مؤلف :

سید مرادی کیا

انتشارات نیکان کتاب

پاییز ۱۳۹۵

سرشناسه	: مرادی کیا، صنم، ۱۳۶۳ -
عنوان و پدیدآور	: نگاهی بر درس پژوهی / مؤلف: صنم مرادی کیا .
مشخصات نشر	: زنجان: نیکان کتاب، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	: ۱۰۰ ص. مصور، جدول.
شابک	: ۹۰۰۰۰ ریال : ۹ - ۴۲۰ - ۱۹۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: پروژه محوری در آموزش - ایران
موضوع	: Project method in teaching -- Iran :
موضوع	: آموزش و پرورش -- ایران -- نوآوری
موضوع	: Education innovation-- Iran :
موضوع	: معلمان -- اثر بخشی
موضوع	: Teacher effectiveness :
موضوع	: تدریس -- روش شناسی
موضوع	: Teaching -- Methodology:
رده بندی کنگر	: LB ۱۰۲۷ / ۴۳ / م ۴ ن ۸ ۱۳۹۵ :
رده بندی دیویی	: ۳۷۱ / ۳۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۴۴۸۸۰۷ :

نگاهی بر درس پژوهی

مؤلف : صنم مرادی کیا

چاپ و صحافی : فانوس

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۵

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۹۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۱۹۶ - ۴۲۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸

دفتر نشر:

زنجان، چهارراه سعدی، روبروی بانک پاسارگاد، کوچه باقری، ساختمان سپهر حد ۴

تلفکس: ۰۲۴-۳۳۳۵۵۴۱-۲

Email: Nikanketab@yahoo.com

www.chaponashr.ir/nikanketab

پیشگفتار

هدف هر نظام آموزشی، ارتقای یادگیری دانش آموزان است. اجرا کننده اهداف آموزشی، معلمان هستند که نقش اساسی در تحقق آن دارند. چون اگر آموزش به طریقی صحیح طراحی و اجرا شود، یادگیری موثرتر افراد را بر دارد (بنی طبایی، ۱۳۸۹). توانایی یادگیری در آدمی مهم ترین مولفه برای تغییر اندیشه و رفتار است. در واقع وجود استعداد یادگیری است که به شخص امکان می دهد از آموزش های مختلف بهره گیرد و اندیشه و رفتار او را تغییر دهد که در سازگاری مطلوب و مشروع با محیط موفق شود. شاید یادگیری از این جهت حائز اهمیت است که اگر بدانیم یادگیری چگونه انجام می گیرد، طبعاً خواهیم توانست بهتر تدریس کنیم (شراری نژاد، ۱۳۷۵).

یادگیری عبارت است از فرایند تغییرات نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه فرد، بر اثر تجربه (سیف، ۱۳۶۸). یادگیری یک فرایند است و در هر فرایند عوامل متعددی در حال تعامل اند. در فرایند یادگیری، یکی از مهم ترین عوامل، معلم و روش تدریس انتخابی اوست. اگر معلم همواره خود را راهنما، ناظر، کارگردان، مدیر یا رهبر آموزشی بداند و به جای انتقال اطلاعات، روش کسب تجربه را به شاگردان بیاموزد، آنان در برخورد با مسائل فعال تر خواهند شد (علی پور، ۱۳۸۹).

در یادگیری مدرسه آن نوع تغییر رفتاری که مد نظر ماست عبارتست از توانایی به یاد آوردن، فهمیدن و به کارگرفتن چیزهای مختلف و دست یافتن به برخی نگرش ها و ارزش ها یعنی همان چیزهایی که در هدف های تربیتی مشخص شده اند. انتظار این است که نوع تغییرات در رفتار نسبتاً پایدار باشند.

مولفه کلیدی دیگر در تعریف بالا، تجربه است. منظور از تجربه مبادله با محیط است که به موجب آن محرک ها معنا پیدا می کنند و بین محرک ها و پاسخ ها رابطه هایی برقرار می شود. در اینجا آن تغییرات رفتاری که بر اثر سایر فرایندهای بالیدگی (پرش) به وجود می آیند مورد نظر نیست. همچنین است تغییرات فیزیولوژیکی صرف مثل تغییرات رفتاری که در مواقع خستگی مفرط بر ما عارض می شود. یادگیری فرایندی است که یک ارگانیسم به وسیله آن رفتارش را در نتیجه تجربه تغییر می دهد (گیج و رالینر ۲۰۰۶). از جمله مهمترین موانع در توسعه حرفه ای معلمان، فاصله بین نظریه و عمل و عدم تئریک مساعی با معلمان در برگزاری دوره های آموزش معلمان است. بررسیهای بین المللی اخیر در حوزه توسعه حرفه ای معلمان، بیانگر رویکردهای نوینی مانند پژوهش مشارکتی در کلاس درس است که بیش از اقدامات گذشته در تلفیق نظریه و عمل توفیق یافته است (سرکار آرانی، ۱۳۷۸).

پژوهش عملی و کاربردی در آموزش و پرورش، شش از پیش مورد توجه قرار گرفته است و همچنین یکی از دغدغه های کارگزاران و سیاستگذاران آموزش و پرورش پژوهش به ویژه پژوهش مشارکتی در درون مدرسه و کلاس است. درس پژوهی در واقع روش پژوهشی مشارکتی معلمان در کلاس درس است که از آن به عنوان سودمندترین، کاربردی ترین و مؤثرترین برنامه پرورش معلمان در مدارس ژاپن یاد شده است (سرکار آرانی، ۱۳۷۸).

یکی از فعالیتهای مربوط به توسعه حرفه ای معلمان، روشی است که امروزه از آن با نام «درس پژوهی» یاد می شود. درس پژوهی الگوی ژاپنی پرورش حرفه ای معلمان در مدرسه است و در عمل به گسترش فرهنگ یادگیری در مدرسه یاریمی رساند و محیطی را فراهم می سازد تا معلمان از یکدیگر بیاموزند، دانش حرفه ای خود را ارتقا دهند، به بازبینی و بازاندیشی در رفتار آموزشی و تربیتی خود بپردازند و پیش

ازیش به نیازها و نحوه تعامل با دانش آموزان توجه کنند (ماتوبا^۱، کراوورد^۲ و سرکارآرانی، ۲۰۰۶؛ فرناندز و یوشیدا، ۲۰۰۹؛ پرری و لویس، ۲۰۰۹).

در درس پژوهی بیش از اینکه معلمان مبانی نظری آموزش و یادگیری را بیاموزند، مهارت های علمی و کاربردی مربوط به فرایند یاددهی - یادگیری (آموزش)، ارزیابی روش های تدریس، خود ارزیابی و فعالیت های آموزشی را می آموزند (بهرامی هیدجی، ۱۳۹۱). در این روش معلمان مباحث گروهی موضوع مورد پژوهش را انتخاب کرده و به صورت مشارکتی و در گروه، طرح پژوهش مربوط به آن را تهیه مینمایند. درس پژوهی مابین اقدام پژوهی به شیوه مشارکتی به ارزیابی دقیق فعالیت های آموزشی انجام شده در ارتباط با موضوع مورد نظر می پردازد. در این شیوه دانش آموزان در پژوهش خود سهیم هستند و در واقع در حین عمل پژوهش می کنند (سرکارآرانی، ۱۳۷۸). درس پژوهی که در مدرسه و کلاس است، بیشتر بر مسائل آموزشی درس و کلاس تمرکز دارند و به جنبه های جزئی و کاربردی در کلاس تمرکز دارد. می تواند تأثیر بسیاری در بهبود کیفیت تدریس آموزش در مدرسه و پرورش حرفه ای معلمان داشته باشد.

با توجه به مطالب عنوان شده مولف در کتاب فوق در پی پاسخگویی به این سؤال است که آیا روش تدریس درس پژوهی بر میزان یادگیری دانش آموزان تأثیر دارد؟ به این سؤال پاسخ دادن به این سؤال دو موضوع درسی از دو کتاب درسی متجانس علوم و ریاضی با روش درس پژوهی و از دو موضوع درسی از همان کتاب درسی را با روش های معمول سخنرانی و بارش فکری و ... انتخاب شده و در پی تفاوت این دو روش است تا اثر بخشی آن ها را بر میزان یادگیری دانش آموزان ارزیابی کند.

۱ . Matoba

۲ . Keravford

۳ . Fernands& Youshida

۴ . Perri& Luis

بنابراین مطالب این کتاب در چهار فصل تنظیم شده است.

فصل اول: تحت عنوان یادگیری (شامل تعاریف یادگیری، نظریه های یادگیری، ارتباط یادگیری و روش تدریس، اهمیت روش تدریس فعال) است.

فصل دوم: تحت عنوان تقسیم بندی روشهای تدریس (شامل تعریف تدریس، روشهای سنتی و نوین و نمونه هایی از روش تدریس های نوین و سنتی) است.

فصل سوم: تحت عنوان روش تدریس درس پژوهی است (شامل طراحی، اجرا و ارزیابی درس پژوهی، اهداف درس پژوهی و مراحل درس پژوهی) است.

فصل چهارم: تحت عنوان مضامین انجام یافته در رابطه با موضوع کتاب که در قالب دو قسمت تحقیقات خارجی و داخلی مورد بررسی قرار گرفته است.

با تقدیم احترام - مرادی کیا

پاییز ۱۳۹۵

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول : تعاریف یادگیری

۲.....	تعاریف یادگیری
۳.....	نظریه های یادگیری
۶.....	یادگیری و آموزش
۸.....	ارتباط یادگیری و روش های تدریس
۱۰.....	اهمیت روش های فعال تدریس

فصل دوم : نقش بندی روشهای تدریس

۱۴.....	مقدمه
۱۶.....	تعریف تدریس
۱۶.....	روش های سنتی تدریس
۲۱.....	روش های نوین تدریس

فصل سوم : تعریف و مفهوم درس پژوه

۳۸.....	مقدمه
۴۲.....	پژوهش مشارکتی معلمان در کلاس درس (درس پژوهی)
۴۸.....	اهداف درس پژوهی
۴۹.....	مراحل درس پژوهی

فصل چهارم : مطالعات دیگر محققان

۵۴.....	پیشینه پژوهش های خارجی
۵۶.....	پیشینه پژوهش های داخلی
۵۹.....	منابع
۶۳.....	پیوست : نمونه ای از گزارش درس پژوهی